

Parashat Vayigash **An Opening Statement** **Rabbi Shai Finkelstein**

בראשית פרק מד פסוקים יח-יט

וַיִּגַשׁ אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי יְדַבֵּר-נָא עִבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי וְאֶל-יָחִיר אִפְּךָ בְּעִבְדְּךָ כִּי כְמוֹךָ כִּפְרָעָה:
אֲדֹנָי שָׂאל אֶת-עִבְדֹּי לֵאמֹר הֲיִשְׁ-לָכֶם אֵב אוֹ-אָח:

אורח חיים

אדני שאל את עבדיו פירוש לא היתה שאלת אדם לכיוצא בו שיוכל למנוע התשובה ממנו אלא כי היתה מאת אדוני לעבדיו וכיון שכן בהכרח לאמר לך אמיתתן של דברים. עוד ירצה באומרו לאמר כי מלבד השאלה עשית לנו דבר המחייב אותנו לאמר לך בלא העלמה כי עשה אותם כמרגלים והוצרכו לאמת דבריהם כמשפט בדיקת האנשים הנחשדים ברוגל שנבדקים בכל הפרטים הגם שאינן נוגעים בענין הריגול ואם העלם יעלימו דבר ינתנו בקולר, לזה הכריחם לאמר.

A Tale of Two Cities / Charles Dickens

It was the best of times, it was the worst of times

נאום הפתיחה של מר גדעון האוזנר בבית המשפט בתביעה כנגד אייכמן

"במקום זה בו אני עומד לפניכם, שופטי ישראל, ללמד קטגוריה על אדולף אייכמן, אין אני עומד יחידי; עמדי ניצבים כאן, בשעה זו, שישה מיליון קטגורים. אך הם לא יוכלו לקום על רגליהם, לשלוח אצבע מרשיעה כלפי תא הזכוכית ולזעוק כלפי היושב שם: אני מאשים! מפני שעפרם נערם בין גבעות אושוויץ ובשדות טרבלינקה, נשטף בנהרות פולין, וקבריהם פזורים על פני אירופה לאורכה ולרוחבה. דם זועק, אך קולם לא יישמע. אהיה על כן אני להם לפה ואגיד בשמם את כתב האישום הנורא."

רמב"ן

לא ידעתי טעם לאריכות דברי יהודה בספור מה שהיה כבר ביניהם. ומה שאמרו רז"ל (ב"ר צג ו), וכי זו היא שימת עין שאמרת לשום עינה עליו, אינה טענה, כי המושל שיצו להביא אדם לפניו לא יעשה על מנת לפטר אותו מן הרעות שיעשה, וכל שכן על הגנב שיגנב מבית המלך הגביע אשר ישתה בו. ומתחלה כבר שם עינו עליו לטובה וקרא לו שלום בדבר "אלהים יחנה בני" (בראשית מ"ג:כ"ט), ועשה לכלם לכבודו משתה לפניו בבית המלכות, והרבה משאות להם, ונתן להם בר כאשר יוכלון שאת יותר מן הכסף שהביאו לו, כאשר פרשתי (רמב"ן על בראשית מ"ד:א'), ומה לעשות לו. ואשר יראה לי על דרך הפשט שאינם רק תחנונים להעיר רחמיו, כי חשב יהודה כי האלהים הוא ירא כאשר אמר לו, וכאשר נהג עמהם חמלה כירא חטא לנחם אותם על הצער שעשה להם (בראשית מ"ג:כ"ג), וזה ענין הספור, אמר לו, אנחנו באנו בגדנו באחינו זה מפני שאלת אדני, ולא הודינו גם כן להורידו לפניך כמצותך הראשונה רק אמרנו כי לא יוכל הנער לעזב את אביו, אבל בנפשנו נביא אותו מפני זלעפות רעב, כי אמרת לא תספון לראות פני, לא רצה אבינו לשמע עד היותנו כלנו בסכנה לשוב לשבר מעט אכל, ואז הודה בפחד ובדאגה, ועתה פראותו כי אין הנער ימות בנפש מרה, ולכן תפל נא תחנתי לפניך לרחם עלינו ועל הזקן, וקח אותי תחת הנער לעבד עולם, כי טוב אני ממנו, ולך תהיה צדקה. וזה טעם כל הפרשה.

חזקוני

אדני שאל - לא מצינו ששאל זה אלא יש לנו לומר ששאל להם כי איך ימלאנו לבו להוציא שקרים עליו בפניו. והוא שנאמר למעלה שאול שאל האיש לנו ולמודתנו.

רשב"ם

אדני שאל - אתה גרמת לנו להביאו הנה וחולין הוא לך לעכבו.

בראשית רבה צ"ג ח'

אֲדַנִּי שְׂאֵל אֶת עֲבָדָיו וְגו' (בראשית מד, יט), אָמַר לוֹ מִתְחַלָּה בְּאֵת עֲלִינוֹ בְּעֵלְיָלָה, כְּמָה מְדִינֹת יִרְדּוּ לְמִצְרַיִם לְשֹׁבֵר אֶכֶל וְלֹא שְׂאֵלֶת אֶחָד מֵהֶם, שְׂמָא בְּתַךְ בְּאִנּוֹ לְקַח, אוֹ אֶתְה סְבוּר לְשֵׂא אֶת אַחֲוֹתֵנוּ, אָף עַל פִּי כֵן לֹא כְּסִינוּ מִמֶּנּוּ. אָמַר לוֹ אֲנִי רוּאָה בְּךָ שְׂפִטִּיט אֶתְה, יֵשׁ בְּאַחֲיָךְ פְּטִיט כְּמוֹתְךָ, אָמַר לוֹ כָּל זֹאת שְׂאֶתְה רוּאָה אֲנִי עֲרַבְתִּי אוֹתוֹ, אָמַר לוֹ מִפְּנֵי מָה לֹא עֲשִׂיתָ כֵּן אֶת אַחֲיָךְ כְּשִׂמְכֶרֶת אוֹתוֹ לִישְׁמַעְאֲלִים בְּעִשְׂרִים כֶּסֶף וְצַעֲרֶת אֶת אָבִיךָ הַזֶּקֶן וְאִמְרַתָּ לוֹ (בראשית לו, לג): טַרְף טַרְף יוֹסֵף, כִּיּוֹן שְׂשִׁמַּע יְהוּדָה כִּךָ צַעֲק וּבְכָה בְּקוֹל גְּדוֹל, אָמַר (בראשית מד, לב): כִּי אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל אָבִי, אָמַר יְהוּדָה לְנִפְתָּלִי לֵךְ וְרוּאָה כְּמָה שְׂוֹקִים בְּמִצְרַיִם, קַפֵּץ וְחֹזֵר אָמַר לוֹ שְׁנַיִם עֶשֶׂר, אָמַר יְהוּדָה לְאַחִיו, אֲנִי אֲחַרִּיב מֵהֶם שְׁלִשָּׁה וּטְלוּ כֹל אֶחָד וְאֶחָד, אֶחָד אֶחָד, וְלֹא נִשְׂאָר בְּהֶם אִישׁ (שמואל א יד, לו), אָמְרוּ לוֹ אַחֲוֵי יְהוּדָה מִצְרַיִם אֵינָה כְּשִׁכְּם אִם אֶתְה מִחְרִיב אֶת מִצְרַיִם תִּחְרִיב אֶת כָּל הָעוֹלָם, בְּאוֹתְהָ שְׁעָה (בראשית מה, א): וְלֹא יִכַּל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק, כִּיּוֹן שְׂרָאָה יוֹסֵף שְׁהִסְכִּימָה דְעַתָּם לְהִחְרִיב אֶת מִצְרַיִם אָמַר יוֹסֵף בְּלִבּוֹ מוּטָב שְׂאֲתוֹדַע לְהֶם וְאֵל יַחְרִיבוּ אֶת מִצְרַיִם, אָמַר לְהֶם יוֹסֵף לֹא כִךָ אִמְרַתֶּם שְׂאַחֲוֵי שֶׁל זֶה מֵת, אֲנִי אֶקְרָאנוּ וְיָבוֹא אֲצַלְכֶּם, וְהִיָּה קוֹרָא יוֹסֵף בֶּן יַעֲקֹב בּוֹא אֲצַלִּי, יוֹסֵף בֶּן יַעֲקֹב בּוֹא אֲצַלִּי, וְהִיוּ מְסַתְּכָלִין בְּאַרְבַּע פְּנוֹת הַבַּיִת, אָמַר לְהֶם מָה אַתֶּם רוּאִים (בראשית מה, ד): אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם, מִיָּד פְּרַחָה נִשְׁמַתָּן, שְׁנַאָמַר (בראשית מה, ג): וְלֹא יָכְלוּ אַחֲוֵי וְגו', וְלֹא הֵאֱמִינוּ לוֹ עַד שְׂפָרַע עֲצָמוֹ וְהִרְאָה לְהֶם הַמִּילָה.